

VICTOR BALTARD - LES HALLES

In 1848 kregen Victor Baltard en Félix Callet de opdracht om Les Halles, het nieuwe centrale markthallencomplex van Parijs, te ontwerpen. Hun eerste ontwerp bestond uit traditionele bakstenen buitengevels met een gietijzeren draagconstructie. Dit ontwerp werd echter fel bekritiseerd door Hécator Horeau, die pleitte voor een modernere aanpak met glas en ijzer, geïnspireerd door het Crystal Palace van Joseph Paxton uit 1851 in Londen. Op 3 juni 1853 ontdekte Napoleon III, de toenmalige keizer van Frankrijk, de monumentale stenen gevel van het eerste gebouw en legde de werkzaamheden stil. Het eerste paviljoen, dat in 1853 gereedkwam, werd in 1866 alweer gesloopt. Na de dood van Callet presenteerde Baltard in 1854 nieuwe plannen. Deze ontwerpen, met zichtbare metaalconstructies in plaats van stenen gevels, bestonden uit twee rijen van zes gietijzeren paviljoens, verbonden door een stratenpatroon. Met de steun van Haussmann, die in juni 1853 tot prefect van de Seine werd benoemd, werd het project uiteindelijk goedgekeurd. Pierre François Joly, een pionier op het gebied van metaalconstructie uit Argenteuil, werd betrokken bij de constructieberekeningen en leverde de ijzeren onderdelen. De gietijzeren kolommen van 10 meter hoog werden gegoten in de gieterij van Mazières bij Bourges. De eerste werken werden snel uitgevoerd: de twee eerste paviljoens werden in oktober 1857 ingehuldigd en het volledige oostelijke gedeelte (zes paviljoens) werd een jaar later voltooid. Vier andere paviljoens werden trager gebouwd, van 1858 tot 1874. Les Halles bleven bijna een eeuw in gebruik en werden een symbool van de succesvolle metamorfose van Parijs zoals stadsvernieuwer Georges-Eugène Haussmann die voor ogen had.

Musee d'Orsay Victor Baltard - Le fer et le pinceau (Het ijzer en het penseel)

De tentoonstelling in het Musee d'Orsay van 16 oktober 2012 - 13 januari 2013 onderstreepte nog eens de dubbele zorg bij Baltard voor structuur en decoratie. Met een oog voor versiering, besteedde hij bijzondere aandacht aan de gietijzeren details. Hij schilderde zelfs de details. Om het gebruik van klinknagels te vermijden (die hij onbetrouwbaar en als niet esthetisch beschouwde), koos Baltard grote driehoekige metalen haakjes om de structuur stijf te houden. Aan de hand van bouwkundige tekeningen, modellen, oude foto's, gravures, schilderijen, meubels, kreeg men tijdens de tentoonstelling een beeld van deze twee facetten in het werk van Baltard: de kunstenaar die de decoratie's regelden van de Parijse kerken en de architect man die een nieuw en modern elan gaf aan de hoofdstad van Frankrijk. Vanaf het begin werden de paviljoens van Baltard gezien als een meesterwerk van lichtheid en transparantie. Technisch gezien zijn deze constructies ook een triomf van de industriële architectuur. De paviljoens van Baltard bleken perfect te passen in de stedenbouwkundige plannen van Georges-Eugène Haussmann, zoals de aanleg van brede boulevards, parken en verbeterde sanitaire voorzieningen. De opvattingen over deze moderne stroming in de architectuur worden later gedeeld in meerdere openbare gebouwen. Veel overdekte markten in Frankrijk hebben een gelijkaardige constructie.

Hoewel er nog een laatste aanpassing werd uitgevoerd tussen 1935 en 1948 met de bouw van de laatste twee paviljoens, bleek het ontwerp van Baltard toch ontoereikend. Rond 1950 werkten er meer dan 5000 mensen in de Hallen: winkeliers, handelaren, cafés en allerlei soorten volk. Maar in de loop van de vijftiger jaren raakten de Hallen steeds meer bedreigd. Het oppervlak bleek te beperkt, de handel verstikte door permanente opstoppingen van bestelbusjes en aanvoermaterieel. De instanties verweet ook de marktkooplui een ongeschiktheid om te veranderen en zich aan te passen aan een moderner leven. Op 6 januari 1959, na uitvoerige discussies, besloot men dat er een overdracht zou plaatsvinden naar Rungis en La Villette, naar de buitenwijken van Parijs. Ondanks algemeen verzet tegen de sloop, werden de meeste paviljoens toch in 1971 gesloopt, twee jaar na de opening van de nieuwe markt in Rungis.

Slechts één paviljoen heeft de sloop overleefd en is gedemonteerd en weer opgebouwd in een **buitenwijk van Parijs, aan de avenue Victor Hugo in Nogent-Sur-Marne.** Populair bij evenementen en nu voorzien in de kleuren van een echte swingende roktempel; Bekendheden traden hier al op zoals ZZ Top, Bob Marley en anderen.

Hector Horeau (1801-1872)

Hector Horeau studeerde aan de Ecole des Beaux-Arts in Parijs en maakte tijdens zijn studiereizen onder meer waterverfschilderijen van de klassieke tempels van Egypte. Zijn materiële bijdrage aan de architectuur was relatief klein, het bleef beperkt tot papieren plannen, maar hij was een prominente figuur in de geschiedenis van de architectuur. Het was een pionier in de kennis van gietijzeren architectuur. Deze kennis maakte hem tot een visionair, een verlichte geest op het gebied van vluchtige structuren. Lichte ijzeren structuren zijn uitstekend geschikt voor rondreizende volken, reizende theaters, circussen, kiosken, strandpaviljoens, tentoonstellingspaviljoens. Maar ook voor voedsel markten, glaspaleizen en kassen. Hij nam ook deel aan de London World Expo van 1851, maar werd gediskwalificeerd omdat zijn project niet voldeed aan een van de voorwaarden om de bomen te sparen op Hyde Park. De winnaar Joseph Paxton met zijn Crystal Palace spaarde juist het groen en de bomen. De Engels architectuur, schilderachtig, integreert de natuur, terwijl bij de Franse rationele opvattingen spelen en het dikwijls tijd kost om dit concept te begrijpen. Hij werd ook gevraagd voor de bouw van de paviljoens op het terrein van de Hallen in 1845. Zijn plannen van meer dan 90 meter overspanning vragen om een zware draagstructuren maar zover was men toen nog lang niet. Vanwege de maakbaarheid sleepte Baltard eindelijk de opdracht in de wacht. Horeau bekritiseerde Baltard echter fel vanwege zijn verouderde opvattingen, en uiteindelijk kreeg Horeau zijn zin. Baltard kwam met nieuwe plannen, en het al gebouwde paviljoen werd afgebroken. Het probleem met de plannen van Horeau was dat men geen statische berekeningen loslaten op de constructies, die waren er toen nog niet. De weerbarstige Horeau besloot in 1856 naar Engeland te verhuizen, maar ook hier werd geen van zijn plannen gerealiseerd. Hij kwam in Engeland onder meer met het voorstel van een spoorwegtunnel onder het kanaal, dat Calais met Groot-Brittannië moest verbinden. Terug in Frankrijk nam hij 1871 deel aan de Commune van Parijs, een revolutionaire regering die heerste over de stad Parijs van 18 maart 1871 tot ze op 28 mei bloedig werd neergeslagen. Slechts enkele weken functioneerde hij als "hoofd van de gemeentelijke administratie en hygiënische zaken". Kort na de bloedige afloop werd hij gearresteerd en gevangengezet in Versailles. Uiteindelijk is hij op 21 augustus 1872 in Parijs overleden. Beroemd zijn de waterverftekeningen van Hector Horeau; Watercolours of Egypt uit 1838